

ԽՈՒՄԱՆ ԵԼԱՆԳԵԶՅԱՆ

ԱՐԳԵՆՏԻՆԱՅԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԸ

ԽՈՒՄԱՆ (ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ) ՌԵՅՆԱԼԴՈ ՍԱՄՈՒԻԵԼ ԵԼԱԳԵԶՅԱՆԸ արգենտինահայ (Բուննոս-Այրեսից) բազմաշնորհ մտավորական է (երգահան, երաժշտագետ, խմբավար, մանկավարժ, նկարիչ, գրող, բարգմանի), եղեռնից մազապարծ կիլիկիահայ երրորդ սերնդի շառավիղ: 1970-ականներին ավարտել է Երևանի պետական երաժշտանոցը, ծավալել բազմաբերուն գործունեություն Հայաստան-Արգենտինա (և առհասարակ Միլոտո) մշակութային առնչությունների բնագավառում՝ մասնագիտորեն կատարելագործվելով հայ երաժշտարվեստի նահապետ Էդվարդ Միրզոյանի ղեկավարությամբ՝ որպես առենյալստակյան հայցորդ:

Հրապարակումն ուշագրավ է հատկապես այն առումով, որ խորքային ամփոփ վերլուծության են ենթարկվում արգենտինյան ժողովրդական երաժշտական գործիքները, որպես իսպանական (եկվոր) ու հնդկացիական (տեղաբնիկ) շուրջ կեսհազարամյա մշակութային փոխներադասման արագափ: Իսկ միջնադարում իսպանական մշակույթը, մանավանդ երաժշտությունն ու պարարվեստը, ներծծվել են առաջավորաստիական մշակույթին բնորոշ հատկանիշներով՝ որպես հետևանք արաբական խալիֆայի լայնարձակ տիրապետության, որը մի քանի դար տարածված էր նաև Իսպանիայի վրա: Իսկ հայ էթնոսը, լինելով առաջավորաստիական պատմամշակութային խառնարանում ավանդ ներդրած ուրույն գործոն, պետք է որ, բերես աննդդարևի (գոյցն է աղդակի) մշակութապես առնչված լինի (սարբանակի ու գնչուականի միջնորություններ և արևելյան բուռն խառնվածքով) իսպանականի հետ և դրա միջոցով՝ անցած Արգենտինա:

Հետևյալը լատինամերիկյան ժողովրդական մշակույթին վերաբերող այս հրապարակումը, որը մի նրբափուլ դերծանով Հին Աշխարհը հանգուցում է նոր Աշխարհի հետ, հայ երաժշտագետներին (հատկապես ժողովրդական երաժշտական նվագարաններով գրադոլոներին) այդ առթիվ խորհելու տեղիք կարող է տալ. ուստի և հանձնարարելի է դրա գետնորդն Շիրակյան հայագիտական ժողովածուի մեջ:

Դերենիկ Վարդումյան, պրոֆեսոր, ազգագրագետ

Արգենտինայի երաժշտական գործիքներն ունեն Եվրոպայից ժառանգած իրենց նախատիպերը: Եկվոր հոգևորականները, ներմուծելով այլ գործիքները, տեղաբնակների համար հիմնադրեցին երգի և երաժշտության առաջին դպրոցները, որոնք ստեղծվեցին հնդկացիների սցեհալական դաստիարակությունը ապահովելու նպատակով:

Արգենտինայի երաժշտությունն ընդհանրապես և երաժշտական գործիքները մասնավորապես, ձևավորվել են իսպանական գաղութարարների և տեղաբնիկ հնդկացիների երաժշտական մշակույթի, ինչպես նաև երաժշտական գործիքների համադրության շնորհիվ: Միսիաներ հոգևորականները, ներմուծելով իսպանական երաժշտությունն ու երաժշտական գործիքներն իրենց նվաճած նոր տարածք, դրանց միջոցով աշխատում էին տեղաբնիկների միջավայրում տարածել իսպանական քաղաքակրթությունը: Այս ներմուծված գործիքները երկու տեսակ էին: Հոգևորականները, բացի երգերից, տեղացիներին նաև սովորեցնում էին նվագել տարբեր նվագարանների վրա: Բացի այդ, գաղութարարները բերում էին նաև աշխարհիկ գործիքներ, որոնք աստիճանաբար մտան տեղացիների կենցաղի մեջ: Այսպիսով, Արգենտինայի այժմյան երաժշտական գործիքարանը կազմավորվել է վերը նշված երեք բաղկացուցիչներից: Հնդկացիները, ժամանակի ընթացքում յուրացնելով նվաճադները բերած գործիքների կազմաբյուրեղ, հետագայում իրենք նույնպես կարողացան պատրաստել դրանք:

Պատրաստման ընթացքում այս գործիքները որոշ փոփոխությունների ենթարկվեցին տեղական նյութերի տարբերությունների հետևանքով: Սա նշանակում է, որ ժամանակի ընթացքում Իսպանիայից բերված գործիքները հարմարեցվել են իրենց նոր միջավայրին: Վերջիններին ավելացան նաև հնդկացիների երաժշտական գործիքները, որոնք սրահպանվել են մինչև մեր օրերը, հատկապես գյուղական բնակավայրերում:

Արգենտինայի երաժշտական գործիքները միջազգային չափանիշներով կարելի է բաժանել մի քանի խմբի: Այսպիսի դասակարգման հիմքում ընկած է քթոնումի կերպը. օրինակ, իդիոֆոնները այն հարվածային գործիքներն են, որոնց ենչյունը առաջանում է պարզ հարվածի շնորհիվ, առանց որևէ ձայնադարձիչի (ռեզոնատորի): Թաղանթային գործիքները պատկանում են հարվածային գործիքների այն խմբին, որում ենչյունային ալիքը առաջանում է քաղանթին հարվածելու հետևանքով: Լարային են համարվում այն գործիքները, որոնցում ենչյունի քթոնումը առաջանում է աղեղը լարին

հարվածելով: Փողային գործիքների խումբը այն է, որի դեպքում օղի սյունն է առաջացնում հնչյունի բրբռումը:¹

Օդային են համարվում հետևյալ գործիքները. Ակորդեոն (Acordeón), անատա (Anata), էրքե (Erke=corqueta), էրքենչո (Erkencho), բուկումանի սրինգ (Flauta tucumana), պինկիլո կամ քարրա (Pinquillo o Tarka), քենա (Queena), սիքու (Siku), պանի սրինգը (Flauta de Pan), քուքրուկա (Tutruca): *Լարային են համարվում* տավիլը (Arpa), չարանգոն (Charango), կիթառը (Guitarra), ջութակը (Violín): *Թաղանթային են համարվում* բոմբոն (Bombo), կախան (Caja), քամբորը (Tambor), քամբորիլը (Tamboril): Իդիոֆոն է համարվում եռանկյունը (tringulo):

Ակորդեն. Ժամանակակից օդային գործիք է, որը հաճախ գյուղերում փոխարինում է տավիլին և ջութակին՝ խումբ կազմելով բաժնյի ու կիթառի հետ և հիմք ստեղծելով պարային արվեստի համար: Օգտագործվում է Արգենտինայի ողջ տարածքում: Կազմված է փուքսից և երեք ութնյակ ձայնաձավալ ունեցող ստեղնաշարից: Գոյություն ունի ակորդենի մի քանի տեսակ:

Անատա. Փողային պարզ գործիք է, ծագել է Բոլիվիայում: Արգենտինայի տարածքում քիչ է հանդիպում, այն էլ՝ հիմնականում Խուլիսոյում և Սալթայում: Երկարությունը 25-ից մինչև 50 սմ և պատրաստվում է փափուկ տեսակի փայտից: Պատերը հաստ են, միջին՝ ավելի նեղ մասում կան վեց անցքեր: Ամստային ծեսերին այն գործածվում է դիմակահանդեսների ժամանակ:

Էրքե. Փողային գործիքների խմբից է էրքեն կամ կռնետան, մեծածավալ գործիք է՝ անհայտ ծագումով: Այն հյուսիսային Արգենտինա է ներթափանցել Բոլիվիայից: Նրա փողը երեքից հինգ մետր երկարություն ունի և պատրաստվում է եղեգնի՝ վարպետորեն միահյուսված շերտերից:

Այս գործիքի փչելու անցքը տեղադրված է խոտոյնակ (փչում են կողքից): Հակառակ ծայրը կոնածև է՝ եզրերը պատված կաշվով, եղջյուրով կամ արույրով: Գործիքը, որ այսօր ևս խոշոր չափեր ունի, նվագողից պահանջում է մեծ հմտություն: Գրա կոնածև մասը ընդհանրապես ուղղված է լինում դեպի երկինք և հավասարակշռում է այդ գործիքի ծանրությանը: Նվագողները, որ բացառապես տղամարդ են, նախընտրում են այս դիրքը, քան հորիզոնականը, երբ գործիքի ծայրը հենվում է որևէ առարկայի: Էրքեն ունի փոքր ձայնաձավալ: Տարբեր ուժգնություն ունեցող հնչյունները փչելը առաջացնում են որք հիշեցնող մի մեղեդի, որը խորհրդանշում է ձմեռային ցուրտ եղանակը, այդ պատճառով էլ այդ մեղեդիները կատարվում են ոչ թե գարնանը կամ ամռանը, այլ, ասենք, «Հիսուսի մարմնի» (Corpus Christi) ծեսից հետո՝ «Բոլոր սրբերի օրը» (Día de todos los Santos), որ Արգենտինայում աշնան սկզբին է:²

Էրքենչո. Շատ նման է էրքեին, բայց ավելի փոքր: Տեղաբնիկների քիչուս լեզվով «-ենչո» մասնիկը փոքրացուցիչ նշանակություն ունի: Նման է կլարնետին, սակայն վերջինիս կոշտ տեսակն է, կազմված՝ երկու մասից՝ եղեգնյա մուղղշտուկից և կոնածև մասից, սրով տարածվում է հնչյունը: Այս գործիքները միմյանցից տարբերվում են լեզվակը ծվանի (մուղղշտուկ) մեջ մտցնելու տարրեր ձևերով: Սովորաբար ընկերակցում է կախային, որին հարվածում է նույն նվագողը՝ այժ ձեռքով: Սա ամստային գործիք է և գործածվում է այն ժամանակ, երբ լոում է էրքեն: Էրքենչուն հնչում է խուլխույական բյուրներում՝ սկսած «Բոլոր սրբերի» օրից մինչև «Իմականահանդեսը» (Carnaval)՝ Կառնավալի մոխրի չորեքշաբթի օրը:³ Էրքենչոյի հնչյունների նրանգները ծանր են, բրբռուն և շատ արտահայտիչ, չնայած իրենց պարզ իմպլովիզացիոն բնույթին:

Թուկումանական սրինգ. Երաժշտագետ Կառլոս Վեգան ձշում է, որ սա Արգենտինայի կրեոլների ինքնատիպ գործիքն է, որը հենց իրենք են պատրաստում եղջյուրից: Այն ունի 35 սմ երկարություն և 2 սմ տրամագիծ: Այս գործիքը հատկանշական է նրանով, որ Արգենտինայի նախալեռներում այն պատրաստում են կոնյորի ոսկորից: Գործիքն ունի վեց անցք: Երբ վերջիններս մատնեքով փակվում են, աստիճանաբար փոխվում է փողի երկարությունը՝ արձակելով հնչյունաշարի տարբեր հնչյուններ: Նշենք, որ այս գործիքի հակառակ ծայրը, որտեղից դուրս է մղվում օդը, քառակուսի ձև

¹ E. Benvenuto, Benvenuto E. G. Cultura Musical (4 vols/4 tomes), Buenos Aires.

² Gómez Carrillo, Música del Norte Argentino, Buenos Aires.

³ Նույն տեղում:

ունի: Այս անցքը կարծես նախորդ վեց անցքերից հետո յոթերորդն է: Գործիքը կիրառվում է տեղաբնիկների ծիսական թափորը ուղեկցելիս: Տիպար երաժշտությունը հոգևոր բնույթ ունի:

Պինկիյո. Այս գործիքը կիրառվում է ամռանը, անվանվում է նաև թարրա (Tarka): Փոքրիկ եղեգնից պատրաստված սրինգ է: Միակտոր գործիք է, որի երկարությունը 30 սմ է, տրամագիծը՝ 3 սմ: Փորվածքը կոնաձև է: Այս գործիքը իր անցքերով նման է թուկուանական սրինգին և քենային: Սրա արձակած հնչյուններն ախորժալուր են և հաճելի: Գործիքի ծայրը շեղ կտրվածք ունի, և փչելիս երբեմն օգտագործվում է զնդափայտ կամ խժուժ (Taco): Երաժշտական հնչյուններ առաջացնում են գործիքի անցքերը մատներով փակելու միջոցով:

Քենա. Ծագումով սա հարավամերիկյան հնդկացիների գործիք է՝ տարածված Արգենտինայի հյուսիս-արևմտյան տարածքում: Կատարադը տղամարդ է: Այժմ այն օգտագործվում է ամռանը: Հնում այս գործիքը հնդկացիները պատրաստում էին ոսկորից, եղեգնից կամ էլ թրձած կավից, իսկ ներկայումս՝ միայն եղեգնից: Այս գործիքով հիմնականում ներկայանում է ինկերի (Incas) երաժշտությունը: Սա հնագույն գործիքներից մեկն է, որը կիրառում են երկու ցեղեր՝ այմարաները (Aimarns) և քիչուաները (Quichuas):⁴ Գործիքի ծագման մասին մի շարք առասպելներ կան, որոնցից ոչ մեկը հավանական չէ: Քենան, որ ժամանակի ընթացքում որոշ փոփոխությունների է ենթարկվել, հիմնականում բաղկացած է ծվանից և գործիքի երկարությամբ բացված անցքերից: Սրա նոր օրինակները այնքան էլ չեն տարբերվում հենրից: Քենան եղեգնից պատրաստված պարզ սրինգ է, որը բաց է ծայրամասերում, կտրվածքը քառակուսու ձև ունի: Այս գործիքի անցքերը չորսը, վեցը կամ յոթն են, որոնք մատների սեղմումով երկարացնում կամ կարճացնում են գործիքի միջով անցնող օդի սյունը: Երկարությունը տատանվում է 35-ից մինչև 70 սմ-ի միջև: Գործիքի մեծության և անցքերի քանակի տարբերությունները կատարվող երաժշտությանը հարդորում են տարբեր բնույթ: Ըստ իր օգտագործման տեսակի ունի տարբեր ձևեր և անվանումներ, որոնք են՝ տրատրիպուլին (tratripuli), չոքելան (choquecla) և քենա-քենան, որոնք ընկերակցում են միևնույն անվանումով պարերին: Սրանք համապատասխանաբար ստացել են նաև հետևյալ երեք անվանումները՝ քենա, քենաչո և քենայի (quena, quenacho y quenaly): Բուն քենան իր չափերով ամենափոքրն է՝ երկարությունը մինչև 37 սմ է, ունի վեց անցք: Սրա հնչողությունը քաղցր, անուշ և մերսմաղձոտ է: Այն կիրառվում է որպես պարի նվագակցող գործիք, ինչպես նաև՝ նվագախմբի մեջ: Տրատրիպուլին իր չափերով քիչ ավելի մեծ է, քան նախորդը՝ թարմ հնչողությամբ, մեղմ ու զվարթ: Այս գործիքով սովորաբար կատարում են վառ ուրբով եղանակներ: Այն պարունակող նվագախմբերում մի խումբ քենահարներին ընկերակցում է միմիայն մեկ տամբորիլ (Tamboril), որը կյանք է հարդորում պարին: Չոքելան քենա-քենայի ավելի կապիտ տարբերակն է, որն ունի չոր հնչողություն: Այն իր չափերով ավելի խոշոր է և ունի յոթ անցք:

Առավել տարածված գործիք է փոքր քենան, որը պատրաստում են եղեգնից և որն ունի վեց անցք, որոնցից հինգը վերևում և մեկը՝ հակառակ կողմում: Այս գործիքի համար հատկանշական է «ս» կտրվածքը փչելու մասում: Քանի որ սա ինկերի գործիք է, նրա ձայնաշարը ինկերի պենտատոնիկան է և արտահայտում է հնդկացիների ազգային կոյուրիտը: Այսպես մասնավորապես Խուխույի տարածքում կատարվում են Ուայնիտո, Կառնավալիտո, Բայլեսիտո և Ժարավի պարեղանակները (Huainito, Carnavalito, Bailecito y Yaravil):⁵

Միքու. Միքուն քիչուաների լեզվով կոչվում է նաև «անտարա» (Antara): Ալտիպլանոյում օգտագործվող գործիքներից մեկն է: Սա Արգենտինայի հյուսիս-արևմտյան մասն է՝ սահմանակից մի շարք երկրների հետ: Այստեղ կան ինկական պանի սրինգների բազմազան տեսակներ: Սրանցից մեկը բազմափող գործիք է պատրաստված մի քանի եղեգնից, որոնց ծայրերի կտրվածքը թեք լինելով առաջացնում է տարբեր երկարության գործիքների շարք: Միքուները, ըստ տրամագծի մեծության, հնչում են թավից մինչև սուր:

⁴ Coluccio, Felix. *Diccionario Folklórico Argentino, Buenos Aires.*

⁵ Arctz, Isabel, *El Folklore Musical Argentino. Música Tradicional Argentina, Buenos Aires.*

Երբեմն այս գործիքը բռնում են մի ձեռքով, իսկ մյուսով հարվածում են բունթին՝ այդպես կազմելով սիքունների խմբեր, որոնց հնչողությունը ուրախ է և ոգևորված: Այդ պատճառով էլ դրանք մասնակցում են ժողովրդական հանդեսներին, խնջույքների կամ պարերին: Սիքունները լինում են եղեգների մեկ կամ երկու շարքով, ինչպես նաև կրկնակի երկու շարքերով, որ կազմում է չորս շարք՝ երկուսական շարվածքով: Այս վերջինները պարունակում են ամբողջ հնչյունաշարը, որը կարող է հնչեցնել մեկ երաժիշտ: Իսկ նախորդները սովորաբար հնչեցնում են երկու երաժիշտ, որավիետև հնչյուններն արտաբերվում են հերթով: Այժմ սրանք օգտագործվում են Խուլխույի և Սալթայի հյուսիսում: Հատկանշական է, որ գործածվում են տարվա բոլոր եղանակներին՝ քնկերակցելով հոգևորական ծեսերին որպես գավառական նվագախմբի անդամ:

Թուրբուկա. Մեծ շեփոր է, ծագումով արաուկանական: Իր բնույթով հիշեցնում է էրբեն, ունի երկար փող, որի երկարությունը 2-ից մինչև 6 մետր կարող է լինել: Պատրաստված է փայտից: Ծայրի կոնածև մասը, որը բարձրացնում է գործիքի հնչողությունը, պատրաստված է եղջյուրից: Տարբերությունը էրբեից անցքի եղեգնյա միջուկն է, որը շատ երկար և միաժամանակ շատ նեղ է՝ տրամագիծը 3 սմ: Այս գործիքը քենայի պինկիլոյի կամ բուկումանական սրինգի նման անցքեր չունի, նվագախումբի գործիքի ծայրը դնում է մեկ մետր բարձրությամբ որևէ առարկայի վրա: Գործիքն օգտագործվում է թաղման ծեսում:

Տավիլ. Երաժշտական գործիքների համակարգում լարային են անվանվում այն գործիքները, որոնց հնչյունը առաջանում է լարի տատանումից կամ թրթռումից: Դրանք են տավիլը, չարանգոն, կիթառը, ինչպես նաև ջութակը:

Կրեոլական տավիլը (*Arpa Criolla*) տարածված է Կաթամարկայի, Սալթայի, Սանտիագո դել Էստերոյի ֆոլկլորում: Սրա նախնական օրինակը ներմուծվել է Իսպանիայից XVII դ. և հետագայում կատարելագործվել է ոտնակով (*pedal*): Այս գործիքի արգենտինյան տարբերակը, պահպանելով իր հիմնական բնութագիրը, հարավային Ամերիկայում առավել կատարելագործվելով, գերազանցեց իր նախնական տարբերակը: Այն կազմված է 33-34 լարերից, որոնք ձգված են ձայնադարձիչի և շքադարանի միջև: Ըստ պատմաբան Ա. Գիլյերմո Ֆալդոնգի՝ գաղութատիրության ժամանակ կիթառից հետո տավիլը ամենակարևոր տեղն ուներ: Այս բարդ լարային գործիքը առավելապես տարածված է Արգենտինայի հյուսիսում:⁶

Տավիլը գլխավեց հնդկացիների ուշադրությունը. նրանք նույնպես սկսեցին պատրաստել այդ բարդ գործիքը, որի տարածումը կարելի է համեմատել դաշնամուրի տարածման հետ փոխթափափորական մշակութային կենտրոններում (*Virreinato*):⁷ Լայն բնույթից հնչասանդղակը հարստացնում է գործիքի հնչողությունը: Այս գործիքով է կատարվում ազգային ողջ երաժշտությունը, մասնավորապես, սյարեղանակների մեծ մասը, որ ֆոլկլորիստները հավաքել են Արգենտինայի տարբեր տարածքներում:

Չարանգո. Չարանգոն նույնպես հարավ-ամերիկյան լարային գործիք է: Սա կրեոլական փոքր կիթառ է: Այն առաջացել է Սալթայում և Խուլխույում և իր եվրոպական ծագման հետ միասին ունի նաև տեղական տարրեր: Չարանգոն Արգենտինա է հասել քիչ ավելի ուշ, քան Պերու և Բոլիվիա, այստեղից էլ աստիճանաբար ներթափանցել է Սալթա: Չարանգոյի հինգ գույգ լարերը հենվում են կամրջակի վրա և լարվում են բութակի օգնությամբ: Այս գործիքի յուրօրինակությունն այն է, որ ձայնադարձիչը պատրաստվում է թաթույի խեցեխով: Չարանգոյի ձայնածավալը կիթառի հետ համեմատած ավելի փոքր է, որովհետև լարերի տատանվող մասը 50-60 սմ է: Գործիքի լարվածքը նույնպես տարբերվում է սովորական կիթառի լարվածքից (տես սույի բանալիով օրինակը): Կրեոլները (հնդկացիների և իսպանացի եկվորների խառնուրդ) և մետիսները (սևամորթների և հնդկացիների խառնուրդ) այս գործիքով կատարում են այնպիսի տարածված պարեղանակներ, ինչպիսիք են Բայլեսիքոները, Կառնավալիթոները, Ուաինիթոները, Ուաինոները և մաքուր պենտատոնիկայով եղանակներ:⁸

⁶ *Yelanguelán, J. R. S. Curso de Historia de la Música Antigua. Inst. Gr. de Cultura Universidad Católica Argentina, Bs. As*

⁷ *Wilkess-Guerrero Cúperna. Formas Musicales Rioplatenses, Bs. As.*

⁸ *Aretz, Isabel, El Folklore Musical Argentino. Música Tradicional Argentina, Bs. As.*

Նկ. 1

Նկ. 2

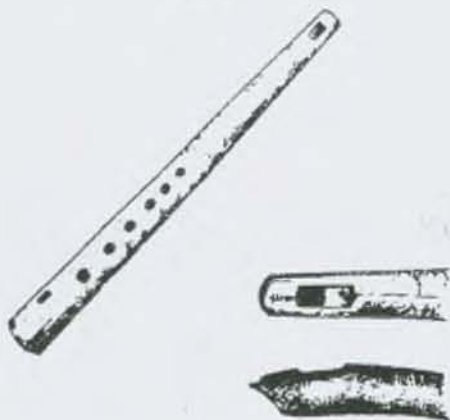
Նկ. 3

Նկ. 4

Նկ. 5

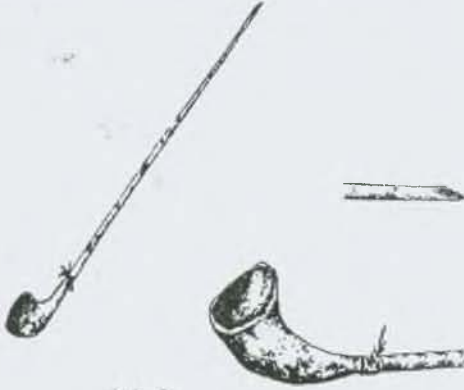
Նկ. 6

Նկ. 7

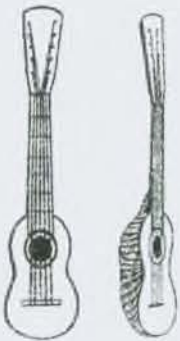

Նկ. 8

Նկ. 9

Նկ. 10

Նկ. 11

Նկ. 12

Նկ. 13

Նկ. 14

Նկ. 16

Նկ. 15

Կիթառ. Կիթառը Արգենտինա են բերել իսպանացիները XVIIդ.: Ժամանակի ընթացքում այն տարածվել է ամբողջ երկրում՝ դառնալով ազգային գործիք: Սա տարբերվում է դասական կիթառից իր վեց լարերի ոչ թե զույգ, այլ կենտ քանակով, որոնց լարվածքը վերից վար հետևյալն է. մի, սի, սոլ, ռե, լյա և մի:

Եռանկյուն. Ծագումով եգիպտական գործիք է, սիստրի (*sistro*) տարբերակը: Այն հնչեցվում է մետաղյա ձողիկի հարվածով: Այս գործիքը կիրառվում է Արգենտինայի էյուսիս-արևմուտքում որպես պարեղանակների ռիթմիկան ընդգծող գործիք:

Բոմբո. Թաղանթային կամ հարվածային գործիք է, ինչպես կախան: Այս գործիքը հնչեցնում են ձողիկներով հարվածելով դրա վրա ձգված կաշվին: Այն տեղի նվագախմբերի պարտադիր գործիքն է, կազմված է 50-60 սմ բարձրությամբ փայտե գլանաձև տուփից, որի երկու եզրերն էլ պատված են ոչխարի, գառնուկի կամ այծի կաշվով: Հնչյունային զանազան նրբերանգները կարգավորում է նվագողը երկու կերպ. հաջորդաբար հարվածելով կաշվին և այն շրջապատող օղակին, որի հետևանքով առաջանում են տարբեր հնչողություններ: Արդյունքում ռիթմական շեշտերը տեղափոխվում են և, հարվածների ընդհատումը մեղեդիներին հաղորդում է հատկանշական բնութագիր:

Կախա. Պատկանում է հարվածային գործիքների թաղանթային խմբին: Արգենտինայի էյուսիսում հայտնի է որպես հնդկացիների թամբոր (դիոյի նման) և տարածված է աշխարհագրական լայն շրջանակում: Կախան բաղկացած է փայտե օղակից, որի բարձրությունը տատանվում է քսանից մինչև քառասուն սմ-ի միջև: Մրա երկու եզրերը պատված են ոչխարի, գառան կամ այծի կոշտ կաշվով: Հնարավոր է շոշափելով ավելացնել կամ նվազեցնել օղով ձգված կաշվի պրկությունը: Կախայի թաղանթին կախելի է հարվածել և՛ ձեռքով, և՛ փայտիկներով:

Թամբորիկ. Սա մասամբ կախային նմանվող գործիք է: Տրամագիծը կախայի նետ նույնն է, բայց երկարությունը մի քիչ ավելի է: Այն պատրաստված է փորած կոճղից, որի երկու եզրերը պատված են կաշվե թաղանթով: Ինչպես կախան և բոմբոն, սա նույնպես իր ռիթմերով ուղեկցում է թափոշին էյուսիսային տարբեր գավառներում:

Այսպիսով, Արգենտինայի տարածքում կենցաղավարող երաժշտական գործիքները հիմնականում տեղաբնիկների և եկվոր-գաղութարարների ներմուծած գործիքների սինթեզն են: Մրանք ներկայումս երկրի տարբեր գավառներում լայնորեն կիրառվող ազգագրական գործիքներն են, որոնք իրենց նախատիպերի որոշ չափով փոփոխված կամ կատարելագործված տարբերակներն են:

АРГЕНТИНСКИЕ НАРОДНЫЕ МУЗЫКАЛЬНЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ

Резюме

Х. Елагтсзян

Аргентинские музыкальные инструменты имеют свои европейские прототипы. Испанские священнослужители, привозившие с собой ряд музыкальных инструментов, основали первые школы, где обучали музыке и пению индейцев. Музыкальная культура Аргентины вообще и музыкальный инструментарий в частности, формировались в результате синтеза музыкальных традиций испанских конкистадоров и местных индейцев. Эти музыкальные инструменты (как светские, так и духовные), в основном применялись для сопровождения церковных песнопений. Со временем местные племена, освоив конструкцию импортируемых инструментов, стали изготавливать их сами. Естественно, что при этом инструменты подвергались некоторым видоизменениям; их приспособляли к местным условиям, в частности, используя местные материалы вместо привозных. В то же время до сих пор существуют и местные самобытные индейские инструменты, которые пользуются популярностью в сельской среде, где имеются целые оркестры фольклорного типа.

Рассматривается около двадцати музыкальных инструментов различных видов, анализируется их происхождение, описывается применение в церковных обрядах и в быту.